

Кафедра соціальної роботи та мовної підготовки

Схвалено:

На засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Протокол № 10 від 28 травня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ Лариса ОЛЕКСІЄНКО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА»

Спеціальності: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціалізація: _____

Розробники силябусу навчальної дисципліни:

Гуцул Лариса Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

(підпис)

Викладач:

Гуцул Лариса Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки
Протокол № 10 від 28 травня 2024 р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Сучасна українська мова
Шифр та назва спеціальності	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити / 120 год Лекції: 26 Практичні заняття: 26 Самостійна робота студентів: 68
Терміни вивчення дисципліни	1 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	Екзамен

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Гуцул Лариса Іванівна	
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри соціальної роботи та мовної підготовки
Контактна інформація викладача:	
E-mail	gutsul@ki-maup.com.ua
Контактний тел.:	+38067339945

3. Анотація курсу

Дисципліна «Сучасна українська мова» є фундаментальним курсом, що закладає основи мовної та комунікативної грамотності фахівця у сфері цифрових технологій та професійної освіти.

Курс охоплює ключові аспекти нормативності сучасної української мови (орфоепія, орфографія, морфологія, синтаксис), основи стилістики, теорію та практику ділової комунікації, а також знайомить з особливостями фахової термінології та основами академічного письма.

Акцент робиться на практичному застосуванні мовних норм для вирішення реальних завдань у сферах професійної педагогічної діяльності, ведення ділової документації, створення навчальних матеріалів та ефективної цифрової комунікації.

Предметом вивчення навчальної є теоретичні основи та практичні методи застосування норм сучасної української літературної мови, зокрема: стилістична диференціація мови, норми наукового та офіційно-ділового стилів, фахова термінологія (в галузі цифрових технологій), основи риторики, аргументації, та етикет професійного спілкування (усного та письмового).

Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань та професійних практичних мовно-комунікативних компетенцій, підготовка фахівця, здатного свідомо обирати та ефективно застосовувати мовні засоби для розробки якісного навчального контенту, ведення професійної документації та забезпечення ефективної комунікації в освітній та професійній діяльності.

Пререквізити та постреквізити

Пререквізити:

Для успішного засвоєння курсу студенти повинні мати базові знання та навички, отримані з дисциплін: «Історія та культура України», а також впевнені знання шкільного курсу української мови.

Постреквізити:

Знання та навички, отримані в курсі, є необхідною базою для правильного використання мовних засобів в усній і писемній комунікації, виявленні й виправленні мовних помилок, застосовуванні орфографічних та пунктуаційних правил для професійної діяльності у сфері цифрових технологій.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Навчальна дисципліна забезпечує формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей та результатів навчання, визначених в ОПП «Професійна освіта (цифрові технології)»

Загальні компетентності	ЗК5. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
	ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Спеціальні компетентності	СК9. Здатність здійснювати ефективні комунікації.
Результати навчання	ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
	ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
	ПР 22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

5. Зміст навчальної дисципліни**Змістовний модуль 1. Мовні норми в сучасній українській мові****Тема 1. Стильова диференціація мови**

Поняття про стиль. Система функціональних стилів української мови. Жанрова диференціація. Диференційні ознаки функціонально-стильових різновидів мовлення.

Тема 2. Поняття літературної мови. Мовна норма. Типи мовних норм

Зміни поняття «літературна мова» на різних етапах суспільного розвитку й життя мови. Мовна норма. Критерії формування й встановлення літературної норми. Основні риси норм літературної мови. Поняття кодифікації. Причини порушення літературних норм.

Тема 3. Фонетичні, акцентуаційні й орфоепічні норми сучасної української мови

Фонетика як наука про звукову сторону мови. Система голосних і приголосних фонем сучасної української мови. Чергування фонем. Транскрипція. Склад. Наголос. Інтонація. Норми наголошування в українській мові. Складні випадки наголошування в українській мові. Роль наголосу в літературному мовленні. Засоби милозвучності української мови.

Тема 4. Лексикологія. Лексичні норми сучасної української мови

Слово в лексичній системі української мови. Багатозначність (полісемія) слова. Омоніми. Міжмовна омонімія. Пароніми. Синоніми. Антоніми. Склад лексики сучасної української мови з погляду стилістичного її вживання. Слова-терміни. Фахова термінологія. Лексика сучасної української мови з погляду її походження. Іншомовна професійна лексика. Поняття про фразеологію й фразеологізм. Використання фразеологічних одиниць у різних стилях.

Змістовний модуль 2. Морфологічні, синтаксичні й пунктуаційні норми сучасної української мови

Тема 5. Морфологічні норми сучасної української мови. Нормативне вживання іменних частин мови

Іменник. Семантика, морфологічні ознаки, граматичні категорії й синтаксична роль. Відмінкові закінчення іменників. Творення і правопис прізвищ, імен по батькові. Прикметник, його семантика, граматичні категорії. Розряди за значенням, ступені порівняння, відмінювання прикметників. Числівник, його морфологічні особливості. Правопис відмінкових форм числівників. Зв'язок числівників із іменниками. Займенник. Розряди за значенням, групи за будовою, відмінювання займенників.

Тема 6. Морфологічні норми сучасної української мови. Нормативне вживання неіменних частин мови та повнозначних слів і службових частин мови

Дієслово, його значення, граматичні ознаки. Інфінітив. Особові форми дієслова. Особливості дієвідмінювання. Форма на -но, -то. Дієприкметник, його морфологічні ознаки. Дієприслівник, його граматичні особливості. Прислівник, його семантика, морфологічні різновиди, творення ступенів порівняння. Службові частини мови (прийменник, сполучник, частка), граматичні ознаки й правопис. Вигук як особлива частина мови.

Тема 7. Орфографічні норми сучасної української літературної мови

Правопис ненаголошених голосних е, и, о. Чергування о, е з і. Чергування приголосних звуків. Уподібнення приголосних звуків. Подовження приголосних. Зміни приголосних при словотворенні (перед суфіксами -ськ-, -ств-, -ин-; спрощення у групах приголосних). Чергування у – в, і – й як засіб милозвучності української мови. Вживання великої літери. Правопис слів з великої літери.

Тема 8. Синтаксичні норми сучасної української мови

Особливості творення синтаксичних конструкцій. Сполучуваність слів. Синтаксичні норми мови: порядок слів у реченні; координація присудка з простим підметом; узгодження присудка зі складеним підметом; складні випадки керування. Система розділових знаків в українській мові. Синтаксис простого неускладненого речення. Просте ускладнене речення. Однорідні члени речення. Просте ускладнене речення. Відокремлені члени речення. Звертання. Синтаксис складного речення (сполучникового – складносурядного і складнопідрядного; безсполучникового; багатокomпонентного).

Тема 9. Пунктуаційні норми сучасної української мови

Значення і функції розділових знаків. Розділові знаки у простому реченні. Розділові знаки при однорідних членах речення, відокремлених та уточнювальних членах речення. Розділові знаки при вставних і вставлених компонентах та звертаннях. Розділові знаки у складносурядному, складнопідрядному та складному безсполучниковому реченнях. Розділові знаки при прямій мові діалозі, цитатах.

Таблиця бюджету навчального часу (год)

Тема / завдання	Бюджет навчального часу (год)		
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента
I семестр			
Модуль 1			
Тема 1.	2	2	6
Тема 2.	2	2	6
Тема 3.	2	2	7
Тема 4.	2	2	7
Модульна контрольна робота 1		2	4
Модуль 2			
Тема 5.	4	2	6
Тема 6.	4	2	7
Тема 7.	4	2	7
Тема 8.	4	4	7
Тема 9.	2	4	7
Модульна контрольна робота 2		2	4
ІНДЗ			

Всього годин:	26	26	68
---------------	----	----	----

6. Методи навчання та система оцінювання

Курс базується на методі **проблемно-орієнтованого навчання (Problem-Based Learning)** та **кейс-методі (Case Method)**. Студенти не отримують готові рішення, а вчаться самостійно знаходити оптимальні мовні засоби для розв'язання практичних комунікативних завдань, що імітують реальні робочі.

Практичні воркшопи з редагування та документознавства: Заняття проводяться у форматі інтенсивної роботи, де студенти на основі реальних кейсів (напр., складання резюме для ІТ-компанії, написання ділового листа, редагування наукового тексту) вчаться створювати ефективні та нормативно правильні тексти.

Командна робота над кейсами (Team-based Case Studies): Частина практичних завдань (підготовка презентацій, дебати) виконується в невеликих командах. [cite_start]Це дозволяє розвивати навички спільної комунікації, обговорення та аргументації рішень[cite: 91].

Робота з технічною документацією та фаховими текстами : Робиться акцент на вмінні студентів самостійно працювати з фаховою літературою (в галузі цифрових технологій), стандартами (ДСТУ) та офіційною документацією.

Самостійна робота студентів є ключовим елементом навчального процесу і спрямована на формування самостійності та відповідальності. Вона включає: самостійне опрацювання тем, поглиблене вивчення окремих аспектів мовних норм, аналіз фахових текстів.

Підготовка до контрольних заходів: Систематична підготовка до модульних контрольних робіт та екзамену.

Проектна діяльність: Виконання практичних завдань (написання есе, створення ділових документів, розробка презентації).

Науково-дослідна робота (за бажанням): Участь у роботі наукових гуртків, підготовка доповідей для студентських конференцій, написання тез або статей

Таблиця розподілу балів (екзамен)

Тема/завдання	Робота на практ./семінар. занятті	Самостійна робота	Всього
Модуль І			
Тема 1.	4	1	5
Тема 2.	4	1	5
Тема 3.	5	1	6
Тема 4.	6	1	7
Модульна контрольна робота	10		10
Разом за І модуль	29	4	33
Модуль ІІ			
Тема 5	6	1	7
Тема 6.	3	1	4
Тема 7.	4	1	5
Тема 8.	4	1	5
Тема 9	4	2	6
Модульна контрольна робота	10		10
Разом за ІІ модуль	31	6	30
Разом за І та ІІ модулі	60	10	63

Екзамен	40		30
Загальна кількість балів за семестр			100

Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання для такої дисципліни побудована так, щоб максимально заохочувати активну роботу студентів протягом усього курсу. Вона повинна об'єктивно відображати як теоретичні знання студента, так і, що найважливіше, його практичні навички.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо.

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота з навчального курсу проводиться на останньому занятті модуля у вигляді тестування, а саме, тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність.

Робота на практичних заняттях оцінюється за активністю, правильністю виконання завдань та здатністю пояснити свої дії.

Самостійна робота включає опрацювання додаткових матеріалів та виконання невеликих домашніх завдань.

ІНДЗ передбачає створення комплексного професійно-комунікативного проекту, що демонструє практичне володіння українською мовою в освітньому, науковому або цифровому середовищі.

13-15 балів (Відмінно): Робота має чітку структуру, оригінальність і професійну спрямованість. Використано сучасну українську термінологію, дотримано норм літературної мови, логіку та стилістичну точність. Студент демонструє глибоке розуміння комунікативних принципів професійного мовлення, здатність аргументовано висловлювати думки та адаптувати мову до цифрового середовища

9-12 балів (Добре): Робота виконана якісно, розкриває тему та професійну спрямованість. Мовлення грамотне, але спостерігаються окремі стилістичні або логічні неточності. Студент впевнено користується фаховою лексикою, проте не завжди дотримується досконалого мовного стилю чи структурної логіки.

5-8 балів (Задовільно): Робота частково відповідає завданню. Є мовні, граматичні або стилістичні помилки. Виклад поверховий, аргументація недостатня. Спостерігається невпевнене використання термінології, брак зв'язності тексту чи недотримання вимог до структури..

1-4 бали (Незадовільно): Робота не відповідає темі або завданню, виконана формально, містить численні мовні, стилістичні та логічні помилки. Відсутня професійна спрямованість або самостійність. Студент не розуміє комунікативних норм української мови у професійному контексті.

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену**. Виставляється за результатами роботи здобувача впродовж семестру і являється сумою балів, набраних впродовж семестру за модульні контрольні роботи, тестові завдання, і виконання та захист ІНДЗ. Студенти, які набрали 60 і більше балів, отримують оцінку автоматично. Студенти, що набрали менше 60 балів, або бажають підвищити оцінку, складають екзамен в усній або письмовій формі на останньому занятті.

7. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Для ефективного засвоєння матеріалу дисципліни та виконання практичних завдань студентам необхідний доступ до наступного обладнання та програмного забезпечення:

Обладнання: Персональні комп'ютери, мультимедійний проектор, доступ до мережі Інтернет

Програмне забезпечення:

Офісні пакети: Microsoft Office (Word, PowerPoint) або Google Workspace (Docs, Slides).

Онлайн-сервіси: Онлайн-словники (СУМ, slovnyk.ua), сервіси для перевірки правопису (LanguageTool, OnlineCorrector).

Платформи: Система дистанційного навчання Zoom

8. Політика курсу:

Для успішного засвоєння курсу здобувач освіти має регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття, активно працювати, своєчасно та якісно виконувати всі завдання для самостійної роботи та практичні завдання. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані у встановленому порядку. Завдання, здані після встановленого терміну без поважної причини, втрачають бали (10% за кожен тиждень). Курс передбачає дотримання принципів **академічної доброчесності**. Усі роботи (практичні, самостійні, контрольні) мають бути виконані самостійно. Виявлення плагіату, списування, фабрикації чи фальсифікації даних призведе до анулювання роботи з оцінкою «0». Для термінових питань можна використовувати корпоративну електронну пошту.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

Навчально-методичний супровід дисципліни це сукупність усіх навчальних і методичних матеріалів, які використовуються для викладання курсу.

10. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Сучасна українська мова: навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 231 Соціальна робота / Л. І. Гуцул, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та мовної підготовки. Кременчук, Придніпровський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024. 54 с.
2. Професійна мова фахівця: навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 231 Соціальна робота / Л. І. Гуцул, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальної

- роботи та мовної підготовки. Кременчук, Придніпровський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024. 61 с.
3. Ділова українська мова. За новим Українським правописом : навч. посіб. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. Київ: Алерта. 2022. 324 с.
https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=9151&download_id=2195&srsId=AfmBOorxRHx5ToKmRLHUkFni1GwwmvTvlyKwtOikZJ-Q1437_uO-iz6D
 4. Ліпатова, М. Використання віртуальних курсів на заняттях з української мови як іноземної / М. Ліпатова // Історія, археологія, інформаційна, бібліотечна та архівна справа: актуальні проблеми науки та освіти : III Міжнар. наук. конф., 16–17 трав. 2024 р., м. Кропивницький : тези доп. – Кропивницький : ЦНТУ, 2024. – С. 167–169.
<https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/14783>
 5. Бабич, Т. В. Українська мова (професійного спрямування) : навч. посіб. / Т. В. Бабич ; М-во освіти та науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2021. - 76 с. <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/10839>
 6. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2023. 536 с
https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Shevchuk_Ukr_mova_prof_spryamuv_23_Zmist.pdf?srsId=AfmBOoo9U8F-RgJwvZdSoSORT0sd8Bs6VbXCOUNMCU57li7ql16rZHq9J
 7. Ділова українська мова. За новим Українським правописом : навч. посіб. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. Київ: Алерта. 2022. 324 с.
https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=9151&download_id=2195&srsId=AfmBOor3tOgyEVO00w0YBVgxiqMiy3dMik4jXznigKyZI93qZuSiF9-q
 8. Николук Т., Шкляєва. Н. Ділова українська мова та академічне письмо : навч. посіб. Луцьк, 2022. 65 с. <https://lib.lntu.edu.ua/uk/147258369/11501>

Додаткові:

1. Гуцул Л.І., Комар Л.В., Луканська Г.А. Культура мовлення сучасного фахівця: виклики, тенденції та перспективи розвитку. Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика». 36 (75) № 1, 2025.
2. Новий український правопис: навчальний посібник. – Київ: «Центр учбової літератури», 2019. – 284 с. <https://jurkniga.ua/contents/noviy-ukrainskiy-pravopis-navchalniy-posibnik.pdf?srsId=AfmBOop6llVG38wIgyujMBuvYTGQoNGi4a5xNYTQgtYf0UjSqTGr3pCj>
3. Бабич, Т. В. Українська мова професійного спрямування в технічному університеті /Т. В. Бабич, К. ю. Бабич // Інноваційні процеси в науці та освіті : матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції : IV міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 30 листопада 2022 р. - Здар над Сазавою, 2022.- С. 47-49.
<https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/12340>
4. Українська мова : навч. посіб. : (за професійним спрямуванням) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти економічних спец. / [уклад. Т. В. Бабич] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2022. - 93 с.
<https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/12308>
5. Українська мова : навч. посіб. : (за професійним спрямуванням) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти економічних спец. / [уклад. Т. В. Бабич] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2022. - 93 с.
<https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/12308>
6. Словник української мови. Режим доступу: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D1%81%D1%83%D1%80%D0%B6%D0%B8%D0%BA> (дата звернення: 12.04.2023).
7. Ліпатова, М. В. Інтерактивні методи на початковому етапі вивчення української мови як іноземної / М. В. Ліпатова, Т. В. Бабич, С. В. Щербина // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. - Кропивницький : ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. - Вип. 204. - С 184-189. <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/12334>

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
5. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Верховної ради України URL: www.rada.gov.ua
7. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>